

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I VÄSTMANLANDS LÄN

Områdesnummer: NRO 19035

Av riksintresse enligt Natur-
vårdsverkets beslut 2000-02-09.

Områdesnamn: Valenområdet

Kommun: Arboga (1984)

Kartblad: 10F SO

Area: 1530 ha varav 1380 ha vatten

Naturgeografisk region: 24 Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m.

Riksvärde

Skärgårdslandskap - fauna

Odlingslandskap – naturbetesmark - flora,fauna

Ädellövskog - flora,fauna

Värdeomdöme: Örik arkipelag av stort vetenskapligt värde genom att vegetationsutvecklingen på stränderna följts efter Hjälmarsänkningen på 1880-talet. Representativt småskaligt odlingslandskap på Valen med väl bevarade stenmurar och odlingsrösen. Naturbetesmark med delvis art- och individrika växtsamhällen. Rik fågelfauna knuten till skärgården, odlingslandskapet och ädellöv-skogen.

Huvudkriterier:

A. Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system.

C. Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter.

D. Område med mycket rik flora/fauna.

Stödkriterier: 1 (storlek), 2 (mångformighet), 4 (kontinuitet), 5 (representativitet), 6 (raretet), 9 (funktion)

Förutsättningar för bevarande: Bibehållande av ädellövvegetationen. Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement på Valen. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark,

energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar. Störningar från friluftsvksamheter måste undvikas på fågelskär och i fågelrika vassar.

Säkerställande: Området berör riksintresse för friluftsliv nr U2. Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 84-18) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer U8401, 84-40).

Områdets huvuddrag: I området ingår två större öar, Valen och Foren, samt ett 40-tal mindre öar och skär. Flertalet av småöarna bildades vid den stora Hjälmarsänkningen på 1880-talet. Det har fått stor vetenskaplig betydelse genom att vegetationsinvandringen och vegetationsutvecklingen har kunnat följas under den 100-årsperiod som förflutit sedan sjösänkningen och området torde vara unikt i Sverige i det avseendet.

Den största ön, Valen, uppvisar ett kulturlandskap med väl bevarade naturbetesmarker, stengårdsgårdar och små åkerlappar. Jordbruket är levande och flera familjer är fast boende på ön. Vegetationen är varierande, lövskogar med huvudsakligen björk och al finns på landvinningsstränderna, längre upp vidtar lövskogar och hagmarker med betydande inslag av ädla lövträd, lind, lönn, alm, ask och ek.

Naturbetesmarkerna utgörs av sötvattenstrandäng, öppen hagmark, blandlövhage, betad skog och annan träd och buskbärande hagmark. Vanliga vegetationstyper är rödvenäng, fårsvingeltorräng, tuvtåteläng och högörtäng. Delvis art- och individrika växtsamhällen med arter som kattfot, ormrot, revfibbla, stagg, ängsskallra och höskallra. Vissa partier är delvis lövängsartade med bl a hasselförekomster.

Foren är lövskogsbevuxen med bl a grova lindar och har en mycket rik lundflora med bl a storrams och lundstjärnblomma.

Övriga småholmar är huvudsakligen bevuxna med björkalskog och omgivna av mer eller mindre kraftiga vassbårder. Fågellivet i området är rikt. I lövskogspartierna förekommer t ex stjärtmes, gulsångare, näktergal, mindre hackspett och skogsduva. Vassarna är viktiga häckningsplatser för änder, bl a har snatterand och är påträffats häckande. Flera kustfåglar brukar iaktas under höstflyttningarna, bl a svärta och sjöorre. Havstrut och strandkata häckar. Skräntärna vistas regelbundet i området. Betydande vitfågelkolonier finns på några fågelskär. Sammantaget är de fågelfaunistiska värdena mycket stora.

Anmärkningar: NVP 84:66-67.

Litteratur:

Birger, S 1905: De 1882-1886 nybildade Hjälmarsöarnas vegetation. Ark f bot 5:1

Callme, A 1887: Om de nybildade Hjälmarsöarnas vegetation. KVA hand 12, III:7

Eriksson B & Eriksson, U 1986: Fågellivet i Valenområdet. Länsstyrelsen informerar 1986:17

Grevillius, A Y 1893: Om vegetationens utveckling på de nybildade Hjälmarsöarna. KVA hand 18, III:6

- Larsson, A 1947:* Stränder och holmar i Hjälmarens 60 år efter den stora sänkningen. Natur i Närke (red Rosenberg & Curry-Lindahl)
- Länsstyrelsen i Västmanlands län, 1993:* Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen 1993:2. Västerås
- Länsstyrelsen i Västmanlands län, 1992:* Ängs- och hagmarker - Arboga kommun. Länsstyrelsen. Västerås.
- Löfgren, L 1981, 1983:* Kulturlandskapet vid Hjälmarens inom Arboga kommun. Arboga natur-vårdsförening 1981:2, 1983:1
- Marklund, S 1976:* Arboga kommun. Översiktlig naturinventering. Länsstyrelsen informerar 1976:8
- Morander, R 1986:* Floran på skär och stränder efter Hjälmarens sänkning 1882-86. Länsstyrelsen informerar 1986:18.
- Naturvårdsverket, 1996:* Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.
- von Post, A 1925:* Om förändringar i faunan och floran i och omkring östra delen av Hjälmarens under det senaste halvsekle. Fauna och Flora 20.
- Öberg, T 1969:* Vegetationsstudier på två hjälmaröar bildade vid sjösänkningen 1882. Växtbiol. Inst. Uppsala. Stencil

NRO 19035 VALENOMRÅDET

Skala 1:40 000

— förslag till gräns för
riksintresse

